

ЗАКОН ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ИНОВАЦИИТЕ

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда принципите, механизмите и инструментите за формиране и провеждане на държавната политика за насърчаване на научните изследвания и иновациите в Република България, както и обществените отношения, свързани с развитието на научноизследователската и иновационната дейност.

Чл. 2. (1) Научноизследователската дейност обхваща фундаменталните и приложните научни изследвания.

(2) Фундаменталните научни изследвания включват теоретична работа или експериментална дейност, предприети с цел придобиване на нови знания за естеството на явленията или наблюдаемите факти, независимо от тяхното практическо приложение или използване.

(3) Приложните научни изследвания включват теоретична работа или експериментална дейност, предприети с цел придобиване на нови знания, насочени към определен практически резултат или приложение.

(4) Иновационната дейност включва поредица от действия, предприети с цел създаване на иновация в полза на икономиката и обществото. Иновационната дейност включва също и изследвания, експериментални разработки, създаване на нови технологични процеси, достижения, продукти и услуги.

(5) Иновация е нов или подобрен продукт или процес или комбинация от тях, който се различава значително от своето предходно състояние и който е предоставен за използване от потенциални потребители или въведен в употреба.

Чл. 3. Този закон има за цел:

1. създаване на условия за насърчаване и развитие на научноизследователската и иновационната дейност за постигане на научни резултати и създаване на иновации в полза на обществото;
2. създаване на условия за ефективно взаимодействие в областта на научните изследвания и иновациите между държавата, висшите училища и научните организации, бизнеса и гражданското общество;
3. повишаване ефективността и конкурентоспособността на икономиката на страната;

4. осигуряване на благоприятна среда за достъп до научноизследователската инфраструктура и нейното оптимално използване;
5. осигуряване и използване в процеса на обучение в училищата, висшите училища и в научните организации на актуална информация, на актуални резултати и изводи от научните изследвания;
6. подобряване на условията за технологичен трансфер;
7. активно участие на страната в международна програмна и проектна дейност, международни мрежи и партньорства за научни изследвания и иновации;
8. увеличаване броя и повишаване компетентността на лицата, заети с научноизследователска и иновационна дейност и осигуряване на равен достъп за повишаване на тяхната квалификация;
9. осигуряване на условия за устойчиво финансиране на научноизследователската и иновационната дейност;
10. повишаване на интереса към науката, иновациите и разпространението на научни знания, както и стимулиране на предприемаческа култура в обществото.

Чл. 4. (1) Научните изследвания и иновациите са национален приоритет и имат стратегическо значение за развитието на страната.

(2) Научноизследователската и иновационната дейност, финансирана с публични средства, се основават на принципите за свобода на осъществяване, равнопоставеност, включително между жените и мъжете, безпристрастност, партньорство и съобразяване с общоприети етични стандарти на национално и европейско ниво и спазване политиката за защита на личните данни.

Чл. 5. (1) Научноизследователската дейност, финансирана с публични средства, се основава на принципа на отворена наука, без това да противоречи на принципите на закрила на интелектуалната собственост.

(2) Отворената наука се изразява в осигуряване на открит достъп до научноизследователски резултати и данни, за получаването на които е предоставено публично финансиране.

Чл. 6. (1) Държавната политика за насърчаване на научните изследвания и иновациите е насочена към осигуряване на равни условия за създаване, развитие и подпомагане на научните изследвания и на иновациите и се основава на принципите на публичност, ефективност и ефикасност.

(2) Държавната политика за насърчаване на научноизследователската и иновационната дейност обхваща:

1. финансовото насърчаване на научните изследвания и иновациите с публични средства, които за всяка следваща година не могат да бъдат в размер, по-малък от средствата за предходната;

2. създаването на условия за използване на научноизследователския и на иновационния потенциал и за тяхното развитие в съответствие с приоритетните насоки за развитие на страната;
3. създаването на условия за защита на интелектуалната собственост, получена въз основа на научни резултати и знания, и на иновации;
4. създаване на условия за реализация на научните знания, научните резултати и на иновациите, както и подпомагане на разпространението им във всички области на обществения живот;
5. стимулиране на международното сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите, на участието в европейски и трансевропейски научни програми и мрежи, както и участието в европейско изследователско пространство.

Глава втора

ФОРМИРАНЕ НА НАЦИОНАЛНА ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ИНОВАЦИИТЕ

Чл. 7. Държавата формира и провежда политиката за насърчаване на научните изследвания и на иновациите, като:

1. определя националните стратегически цели и приоритети, осигурява тяхното постигане и наблюдава, оценява и контролира изпълнението им;
2. създава условия за съгласуваност на политиките в областта на образованието, науката и иновациите и другите секторни политики;
3. стимулира научноизследователската и иновационната дейност, предприемачеството, свързано със създаването на иновации, прилагането на нововъзникващи технологии и развитието на иновационния капацитет.
4. осигурява достъп до електронни научни бази данни;
5. създава условия за увеличаване на размера на финансовите средства за изпълнение на целите и приоритетите по т. 1, включително чрез привличане на инвестиции от частноправни субекти;
6. осигурява устойчиво финансиране на научните организации и висшите училища за провеждане на научни изследвания, за привличане и развитие на квалифицирани човешки ресурси и за обезпечаване на материалната база;
7. осигурява финансирането и контролира изпълнението на национални програми и проекти в областта на научните изследвания и иновациите;

8. насърчава заявителската активност и подпомага дейностите, свързани със закрила на интелектуалната собственост върху обекти, които са резултат от научноизследователска и иновационна дейност;
9. подпомага технологичния трансфер;
10. подкрепя участието в международни програми и инициативи в областта на научните изследвания и иновациите, включително на принципа на споделено финансиране;
11. подкрепя популяризирането на науката и иновациите;
12. създава и поддържа благоприятни икономически, административни и финансови условия за осъществяване на научноизследователска и иновационна дейност при условия и по ред, определени в нормативен акт;
13. подпомага иновационната дейност чрез облекчаване или отпадане на регулаторни режими, както и чрез други финансови или нефинансови механизми и мерки, насочени към подобряване на бизнес средата;
14. подпомага изграждането и функционирането на научноизследователска инфраструктура, научно-технологични паркове и съоръжения и достъпа до международни и европейски научноизследователски инфраструктури и бази данни;
15. създава условия за привличане на студенти и млади учени в научни разработки и разпространение на знания;
16. създава условия за подготовката, кариерното развитие и квалификацията на кадри в областта на научните изследвания и иновациите;
17. подпомага участието в международния обмен на знания чрез изпълнение на съвместни проекти и програми и други форми на сътрудничество;

Чл. 8. (1) Държавната политика за насърчаване на научните изследвания и иновациите се провежда от Министерския съвет, министъра на образованието и науката и министъра на иновациите и растежа.

(2) Държавната политика по ал. 1 се провежда и от други министри, в сферата на тяхната компетентност, чрез различни мерки и дейности в съответния сектор и в координация със стратегическите документи по чл. 9.

Чл. 9. (1) Министерският съвет провежда държавната политика за насърчаване на научните изследвания и иновациите, като:

1. приема Национална стратегия за развитие на научните изследвания

2. приема Иновационна стратегия за интелигентна специализация
3. приема Рамкова програма за научни изследвания и иновации
4. приема Национална пътна карта за научноизследователска инфраструктура
5. приема национални програми в областта на науката и в областта на иновациите
6. приема и други стратегически документи, с които определя целите и съответните мерки и действия от страна на държавата за развитие на научните изследвания и иновациите, в съответствие с целите и приоритетите на европейското изследователско пространство, както и с други общностни политики.

(2) Националната стратегия за развитие на научни изследвания определя целите и съответните мерки и действия от страна на държавата за развитие на научните изследвания.

(3) Иновационната стратегия за интелигентна специализация е стратегически документ за устойчиво развитие на страната, основано на научни изследвания и иновации.

(4) Рамковата програма за научни изследвания и иновации определя обхвата, областите и дейностите за насърчаване и финансиране на научните изследвания и на иновациите в съответствие с Националната стратегия за развитие на научните изследвания и Иновационната стратегия за интелигентна специализация и допринася за тяхното изпълнение.

(5) Национална пътна карта за научноизследователска инфраструктура е стратегически документ, чрез който се планира развитието на научноизследователската инфраструктура на страната. Тя съдържа списък с научноизследователски инфраструктури от национално и европейско значение към висши училища, научни организации или техни обединения.

(6) Националните програми в областта на науката и в областта на иновациите определят дейностите, които се финансират изцяло или частично със средства от държавния бюджет за развитие на научните изследвания и иновациите.

(7) Стратегиите по ал. 2, 3 и 5 и програмата по ал. 4 се приемат за период от седем години.

Чл. 10. (1) Планирането, наблюдението и оценката на изпълнението на Националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура се извършват от Постоянен комитет като консултативен орган към министъра на образованието и науката.

(2) Постоянният комитет се състои от представители на научната общност, работодателски организации, министерства и независими експерти, определени със заповед на министъра на образованието и науката.

Чл. 11. (1) Националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура се изготвя по тематични области и се актуализира веднъж на три години с решение на Министерския съвет по предложение на министъра на образованието и науката.

(2) За включване и изключване на обекти в картата по ал. 1 се извършва оценка от независими експерти в различните тематични области на Националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура, определени със заповед на министъра на образованието и науката. В заповедта се определят и показатели и методика за изпълнение на критерии за оценка на обектите от картата.

(3) Оценката при включване на нови обекти се извършва въз основа на следните критерии:

1. капацитет и качество на научноизследователската инфраструктура;
2. добавена стойност в областта на научните изследвания и иновациите в страната, европейското и международното научноизследователско пространство и потенциал за интегриране в международни обединения за научноизследователска инфраструктура;
3. заявени финансови средства и осигурена устойчивост.

(4) Оценката при изключване на обекти се извършва въз основа на следните критерии:

1. степен на изграждане;
2. изпълнение на плана за изграждане и функциониране;
3. предоставени услуги на външни потребители.

(5) Оценката по ал. 2 се представя на министъра на образованието.

Чл. 12. (1) Министърът на образованието и науката провежда и координира държавната политика за насърчаване на научните изследвания, като:

1. разработва и предлага за приемане Националната стратегия за развитие на научните изследвания и отговаря за наблюдението и оценка на нейното изпълнение;
2. разработва и предлага за приемане Националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура;
3. разработва и предлага за приемане на национални програми в областта на науката;
4. учредява награди за принос и постижения в областта на научните изследвания, които се присъждат при условия и по ред определени с акта за учредяването им;
5. внася за одобрение от Министерски съвет отчет за изпълнението на Националната стратегия за развитие на научните изследвания след приключване на всеки етап от нея, както и план за изпълнението на следващия етап;

6. внася за одобрение от Министерски съвет не по-късно от два месеца преди изтичането на сроковете за съставяне на държавния бюджет за съответната година годишен доклад за състоянието и развитието на научните изследвания

7. изпълнява и други функции, които са му възложени със закон, свързани с провеждането на политиката в областта на науката и научните изследвания.

(2) Докладът по ал. 1, т. 6 съдържа:

1. анализ на състоянието на научните изследвания и на международното научно сътрудничество;
2. препоръки за мерките, финансовите инструменти и средствата за осъществяването им за следващата календарна година в съответствие с Националната стратегия за развитие на научните изследвания.

(3) Анализът по ал. 2, т. 1 се изготвя на базата на докладите за състоянието на научноизследователската дейност на научните организации и висшите училища, които те представят ежегодно в Министерството на образованието и науката в срок до второто тримесечие на годината, следваща отчетния период.

Чл. 13. Министърът на иновациите и растежа провежда и координира държавната политика за насърчаване на иновациите, като:

1. разработва и предлага за приемане от Министерски съвет Иновационната стратегия за интелигентна специализация и отговаря за наблюдението и оценка на нейното изпълнение;
2. разработва и предлага за приемане национални програми в областта на иновациите;
3. внася за одобрение от Министерския съвет тригодишен план за изпълнението на Иновационната стратегия за интелигентна специализация;
4. внася за одобрение от Министерския съвет ежегодни доклади за проучване на напредъка по заложените дейности в плана за изпълнение на Иновационната стратегия за интелигентна специализация, както и междинен и финален мониторингов доклад;
5. учредява и присъжда награди за принос и постижения в областта на иновациите, които се присъждат при условия и по ред, определени с акта за учредяването им.
6. изпълнява и други функции, свързани с провеждането на политиката в областта на иновациите.

Чл. 14. (1) Министърът на образованието и науката и министърът на иновациите и растежа разработват и внасят за одобрение от Министерския съвет Рамковата програма за научни изследвания и иновации.

(2) Министърът на образованието и науката и министърът на иновациите и растежа разработват и внасят за одобрение от Министерския съвет доклад, съдържащ отчет за изпълнението на програмата по ал. 1

за предходните две финансови години, и при необходимост внасят обосновано предложение за нейната актуализация.

Чл. 15. (1) Органите на местното самоуправление и местната администрация може да определят политики за насърчаване на научните изследвания и иновациите на общинско ниво.

(2) Общинският съвет:

1. приема стратегии, програми и планове, съдържащи мерки, цели и приоритети за развитието на научните изследвания и иновациите;
2. създава условия за осъществяването на научноизследователски и иновационни дейности в рамките на общината;
3. приема програми и планове за изграждане и поддържане на научноизследователска инфраструктура на територията на общината
4. осигурява условия за подготовка и квалификация на лица в областта на науката, иновациите и технологичния трансфер;

(3) Кметът на общината:

1. насърчава партньорството между бизнеса, гражданите, висшите училища, научните организации и неправителствения сектор;
2. подкрепя популяризирането на дейности, свързани с наука и иновации;
3. насърчава иновационната дейност, предприемачеството, свързано със създаването на иновации, прилагането на нововъзникващи технологии и развитието на иновационния капацитет в общината.

Чл. 16. (1) При провеждане на държавната политика за насърчаване на научните изследвания и иновациите министърът на образованието и науката и министърът на иновациите и растежа се подпомагат от Съвет по иновации.

(2) Съветът по иновации е съвещателен орган към министрите по ал. 1, който подпомага координацията на държавната политика за насърчаване на научните изследвания и иновациите с останалите национални политики и стратегии.

Чл. 17. Съветът по иновации:

1. участва в разработването на националните стратегически документи и програми в областта на научните изследвания и иновациите;
2. дава становища за участието на Република България в международното научно сътрудничество;

3. дава препоръки относно участието на Република България в Европейското научноизследователско пространство и реализирането на Европейската иновационна програма, приета от Европейската комисия;
4. дава препоръки и становища по различни въпроси в областта на научните изследвания и иновациите;
5. дава становища по проекти на нормативни актове и стратегически документи в областта на научните изследвания и на иновациите;
6. дава становища по годишния доклад за състоянието и развитието на научните изследвания във висшите училища и научните организации по чл. 12, ал. 1, т. 6;
7. участва в процеса по наблюдение на изпълнението на Иновационната стратегия за интелигентна специализация;
8. по искане на министъра на образованието и науката и на министъра на иновациите и растежа дава становища и по други въпроси, свързани с научните изследвания и иновациите.

Чл. 18. (1) В състава на Съвета по иновации се включват министърът на образованието и науката, министърът на иновациите и растежа и 15 членове, от които:

1. шест представители на висши училища и научни организации;
 2. седем представители на бизнеса;
 3. двама експерти по интелектуална собственост или с опит в осъществяването на технологичен трансфер.
- (2) Съпредседатели на съвета са министърът на образованието и науката и министърът на иновациите и растежа.
- (3) Министърът на образованието и науката и министърът на иновациите и растежа определят с обща заповед членовете на съвета. Заповедта се публикува на интернет страниците на Министерството на образованието и науката и Министерството на иновациите и растежа.
- (4) Членовете на съвета по ал. 1, т. 1 - 3 се определят за срок от пет години и нямат право на повече от два мандата.
- (5) За участие в работата на Съвета по иновации неговите членове не получават възнаграждение.

Чл. 19. (1) За членове на Съвета по иновации по чл. 18, ал. 1, т. 1 се определят утвърдени български и международни учени в различни области на висшето образование - хабилитирани лица от страната и чужбина, предложени от висшите училища и научните организации.

(2) Членовете на съвета по чл. 18, ал. 1, т. 2 трябва да са с доказан опит в изпълнението на иновационни проекти през последните пет години.

(3) Членовете на съвета по чл. 18, ал. 1, т. 3 трябва да са с доказан опит в областта на интелектуалната собственост или технологичния трансфер през последните пет години.

Чл. 20. (1) Дейността и организацията на работа на Съвета по иновации, както и условията и редът за определяне на неговите членове се определят с Правилник, който се приема от Министерския съвет по предложение на министъра на иновациите и растежа.

(2) Правилникът се публикува на интернет страницата на Министерството на образованието и науката и Министерството на иновациите и растежа.

Чл. 21. Техническото и административното обслужване на дейността на Съвета по иновации се осъществява от секретариат, който се състои от служители на Министерството на образованието и науката и Министерството на иновациите и растежа.

Чл. 22. (1) С цел провеждането и координирането на държавната политика за насърчаване на научните изследвания и иновациите министерствата определят най-малко един служител, който изпълнява функциите на координатор.

(2) Координаторите по ал. 1:

1. подпомагат интегрирането на политиката за насърчаване на научни изследвания и иновации в секторните политики и стратегическите документи;
2. подпомагат процеса по събиране и проверка на данните относно индикаторите за изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания и на Иновационната стратегия за интелигентна специализация;
3. подпомагат отчитането на изпълнението на стратегическите документи и програми за насърчаване на научните изследвания и иновациите в областта на компетентност на съответното министерство;
4. изпълняват и други дейности, възложени им от съответния министър, в рамките на тяхната компетентност.

(3) В изпълнение на своите функции координаторите си сътрудничат с Министерството на образованието и науката и с Министерството на иновациите и растежа.

(4) Функционалните задължения на служителите, изпълняващи функциите на координатори, се определят в длъжностните им характеристики или чрез заповед на органа по назначаването им.

Глава трета
ФИНАНСОВО НАСЪРЧАВАНЕ НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Раздел I.
Общи положения

Чл. 23. (1) Финансовото насърчаване на научните изследвания се изразява в пълно или частично финансиране със средства от държавния бюджет, от Европейския съюз и по международни програми и споразумения.

(2) Със средства от държавния бюджет се финансират изцяло или частично дейности за изпълнение на:

1. националните програми в областта на науката;
2. Националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура;
3. Рамковата програма за научни изследвания и иновации;
4. научноизследователски проекти на конкурсен принцип;
5. програми за международна и междусекторна мобилност на учени и докторанти.

(3) Със средства от Европейския съюз и по международни договори и програми се финансират изцяло или частично дейности за изпълнение на:

1. научноизследователски проекти;
2. програми за международна и междусекторна мобилност на учени и докторанти;
3. проекти и споразумения за изграждане и функциониране на научноизследователска инфраструктура;
4. двустранни и многостранни международни договори и програми;
5. европейски и трансевропейски научни програми.

(4) Със средства от държавния бюджет може да се съфинансират дейности по ал. 3

Чл. 24. (1) Насърчаването на развитието на научните изследвания чрез финансиране със средства от държавния бюджет се осъществява при условията и по реда на този закон.

(2) Насърчаването на развитието на научни изследвания чрез финансиране със средства от държавния бюджет може да се осъществява и при условията и по реда на специални закони за изпълнение на секторни политики.

(3) Насърчаването на развитието на научните изследвания чрез финансиране със средства от Европейския съюз и по международни договори се осъществява при условията и по реда, определени в правото на Европейския съюз, националното право и международните договори.

(4) Със средства от държавния бюджет не се финансират проекти и дейности, насочени с цел на осъществяване на стопанска дейност и реализиране на печалба.

(5) Стопанска дейност на висши училища и научни организации, получили финансиране със средства от държавния бюджет, е допустима само ако е свързана с дейността им по осъществяване на научни изследвания.

Раздел II.

Фонд "Научни изследвания"

Чл. 25. Фонд „Научни изследвания“ е юридическо лице със седалище град София. Управителят на фонда е второстепенен разпоредител с бюджет по бюджета на Министерството на образованието и науката.

Чл. 26. Фонд "Научни изследвания":

1. финансира проекти, програми и дейности за насърчаване и развитие на научните изследвания и на научноизследователската инфраструктура и за кариерно развитие на учените в съответствие със стратегическите документи за научни изследвания и иновации на Република България и Европейския съюз.

2. финансово подпомага участието на научните организации и висшите училища в европейски и други международни програми и проекти за научни изследвания и финансира участието на български научни колективи в тях.

3. работи и в координация с други организации, финансиращи научни изследвания и иновации и подпомага разпространението на научни знания.

Чл. 27. Управлението и дейността на фонда се осъществява в съответствие с Правилник, издаден от министъра на образованието и науката и съгласуван с министъра на финансите.

Чл. 28. (1) Органи за управление на фонд "Научни изследвания" са:

1. изпълнителен съвет;

2. председател на изпълнителния съвет;

3. управител.

(2) Изпълнителният съвет се състои от представители на висшите училища и научните организации от различни области на висшето образование и един представител на Министерството на образованието и науката. Съставът на изпълнителния съвет се определя със заповед на министъра на образованието и науката. Мандатът на неговите членове е четири години с право на още един мандат.

(3) Председателят на изпълнителния съвет се избира между неговите членове за срока на мандата на съвета. Неговият мандат е две години с право на още един мандат.

(4) Управителят се определя чрез конкурс, проведен от изпълнителния съвет, при условия и ред, уредени в Правилника на фонда. В резултат на проведения конкурс възниква трудово правоотношение с избрания управител за срок от четири години.

(5) Длъжностите по ал. 1 не могат да бъдат заемани от:

1. ректори, заместник-ректори и декани на факултети във висшите училища;
2. председател, заместник-председатели и научни секретари на Българската академия на науките и на Селскостопанската академия;
3. директори и заместник-директори на научни институти, на националните центрове по обществено здраве и анализи или ръководители на други научни организации и техните заместници;
4. лица, осъждани за умишлено престъпление от общ характер на лишаване от свобода;
5. лица, поставени под запрещение;
6. лица, причинили виновно имуществени вреди на фонда;
7. ръководители или членове на научен колектив на текущи проекти, финансирани от фонда.

(6) Мандатът на лицата в органите за управление по ал. 1 се прекратява предсрочно при:

1. постъпване на писмено заявление от лицето, заемащо позицията;
2. фактическа невъзможност лицето да изпълнява задълженията, продължила повече от 6 месеца или системно неизпълнение на същите;
3. настъпване на някое от обстоятелствата по ал. 5;
4. влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси по Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобито имущество;
5. смърт на лицето.

(7) За един мандат се счита времето, в което лицето е заемало съответната позиция повече от две години.

(8) Условията и редът за определяне на органите за управление по ал. 1 се уреждат в правилника на фонда.

Чл. 29. (1) Към фонд "Научни изследвания" се създават временни и постоянни научно-експертни комисии, които се състоят от хабилитирани лица.

(2) Временните научно-експертни комисии организират оценяването и извършват класирането на научноизследователски проекти в конкурсите, провеждани от фонда.

(3) Постоянните научно-експертни комисии извършват анализ и оценка на изпълнението на финансираните конкурсни проекти в съответните научни направления.

(4) Членовете на научно-експертните комисии се определят с решение на изпълнителния съвет при условия и ред, определени в правилника на фонда.

Чл. 30. (1) Членовете на изпълнителния съвет и на научно-експертните комисии, с изключение на представителя на Министерството на образованието и науката и управителя на фонда, получават възнаграждение в размер, определен с Правилника на фонда. Те имат право на възнаграждение само за месеците, през които са участвали в заседания.

(2) Членовете на изпълнителния съвет отговарят солидарно за имуществените вреди, които са причинили виновно на фонда.

(3) Председателят и членовете на изпълнителния съвет за времето на изпълнение на правомощията си не могат да участват в проекти и програми, финансирани от Фонда, или да кандидатстват за такива.

Чл. 31. Фондът изпълнява тригодишна оперативна програма, утвърдена от министъра на образованието и науката по предложение на изпълнителния съвет. Програмата съдържа цели, показатели за изпълнение и план за предстоящите за периода дейности и съответното им финансиране.

Чл. 32. (1) Фондът прилага система на делегиран бюджет. Управителят на фонда:

1. извършва компенсирани промени по плана на приходите и разходите, като уведомява за това първостепенния разпоредител с бюджет;

2. се разпорежда със средства на фонда;

3. определя индивидуалните възнаграждения на персонала в рамките на утвърдените разходи по бюджета на фонда за съответната бюджетна година.

(2) Установеното към края на годината превишение на постъпленията над плащанията по бюджета на фонда се включва в бюджета му за следващата година. Необходимите за целта средства се разчитат по бюджета на Министерството на образованието и науката.

(3) Фондът публикува на интернет страницата си утвърдения бюджет за текущата година, както и годишния финансов отчет, при спазване на изискванията на Закона за защита на класифицираната информация.

Чл. 33. Приходите на фонда се осигуряват от:

1. държавния бюджет;
2. споразумения, дарения и помощи от национални и международни финансови институции и организации и средства по международни споразумения;
3. дарения от физически и юридически лица.

Чл. 34. (1) Средствата на фонда се разходват за:

1. изпълнение на Националната стратегия за развитие на научни изследвания;
2. целево финансиране на национални научни програми;
3. финансиране на фундаментални и приложни научни изследвания;
4. изграждане и поддържане на научноизследователска инфраструктура;
5. пълно или частично финансиране на научноизследователски проекти на български висши училища или научни организации, получили оценка над прага в одобрените насоки за кандидатстване по процедури на рамковата програма за научни изследвания и иновации на Европейския съюз;
6. осигуряване на пълно или частично финансиране за изпълнение на или участие в проекти и програми, свързани с научни изследвания, на висши училища, научни организации, учени, млади учени, постдокторанти или колективи от учени от висши училища или научни организации;
7. подпомагане издаването на рецензирани и индексирани български научни периодични издания с цел разпространение на научни знания;
8. организиране и провеждане на форуми, свързани с обмен на научни знания;
9. придобиване и поддържане на права на интелектуалната собственост в резултат на научноизследователска дейност, включително за разходи, свързани с придобиване и поддържане на патенти на висши училища и научни организации;
10. издръжка за дейността на фонда.

(2) Финансирането по ал. 1 може да се осъществява и в партньорство с други институции, организации и финансиращи органи.

(3) Придобиването на права на интелектуална собственост от научни организации и висши училища върху обекти, чието създаване е в резултат от научно изследване, финансирано със средства на фонда, се урежда с договор между страните, получили финансиране.

Чл. 35. (1) Фондът подкрепя проекти за насърчаване и развитие на научните изследвания, като предоставя целеви финансови средства въз основа на конкурс, проведен при условията и по реда на този закон.

(2) Предоставянето на финансови средства от фонда се извършва без провеждане на конкурсна процедура за изпълнение на:

1. национални научни програми по решение на Министерски съвет;
2. научноизследователски проекти на български висши училища или научни организации, получили оценка над прага в одобрените насоки за кандидатстване по процедури на рамковата програма за научни изследвания и иновации на Европейския съюз.

Чл. 36. (1) Конкурсната процедура се открива със заповед на управителя на фонда след решение на изпълнителния съвет.

(2) С решението изпълнителният съвет одобрява конкурсната документация, която съдържа:

1. покана към кандидатите за участие в конкурса;
2. насоки за кандидатстване в конкурса и методика за оценка;
3. образци на документите за кандидатстване.

(3) Заповедта на управителя съдържа:

1. наименование на конкурса;
2. общия размер на финансовите средства, които ще се предоставят;
3. срок за подаване на документите;
4. размер на минималното и максималното финансиране на отделни проекти;
5. критерии за допустимост на кандидатите и дейностите;
6. режим на държавна помощ, по която се отпуска финансирането;
7. критерии и показатели за оценка;
8. допълнителни изисквания към кандидатите и техните проекти, има такива са предвидени в насоките.

Чл. 37. Поканата към кандидатите за участие в конкурсната процедура се публикува на интернет страницата на фонд "Научни изследвания" и на интернет страницата на Министерството на образованието и науката. Тя трябва да съдържа информация за обстоятелствата по чл. 36, ал. 3.

Чл. 38. Конкурсните научноизследователски проекти задължително съдържат най-малко:

1. анализ на състоянието на изследванията по проблема;
2. цели на проекта и работни хипотези;

3. средства и методи за постигане на целите;
4. работен план на изследванията и на дейностите, изпълнявани от участниците в проекта и членовете на научния колектив;
5. очаквани резултати;
6. обоснован финансов план;
7. план за реализация и разпространение на резултатите от научния проект;
8. описание на научния колектив, ръководителя на проекта и научната организация;
9. мерки за спазване на принципа на отворената наука по чл. 5.

Чл. 39. Кандидатите участват в конкурсната процедура с проекти, които се оценяват по следните критерии:

1. насоченост на изследванията в съответствие с националните стратегически документи за развитие на научните изследвания;
2. актуалност и значимост на научната проблематика;
3. съотнесимост с регионалните, националните и европейските приоритети в областта на научните изследвания;
4. качество на научните изследвания, които са предмет на проекта;
5. очаквани резултати, свързани с получаването на нови знания и практическото им прилагане или решаване на социални проблеми;
6. капацитет на научния колектив, на ръководителя на проекта и на научната организация за изпълнение на планираните научни изследвания;
7. реалистичност на работната програма;
8. законосъобразност, икономичност, целесъобразност и балансираност на разходите.

Чл. 40. Оценяването и класирането на проектните предложения се извършва съобразно методиката за оценка по чл. 36, ал. 2, т. 2 и критериите по чл. 39 при условия и по ред, определени в правилника на фонд "Научни изследвания".

Чл. 41. (1) Конкурсните проекти се оценяват от национални или международни оценители.

(2) Оценителите получават възнаграждение въз основа на договор, сключен с управителя на фонд "Научни изследвания".

(3) Организирането на оценяването и класирането на конкурсните проекти се осъществяват от временните научно-експертни комисии. Те представят на изпълнителния съвет резултатите от проведените конкурси и класираните проекти съобразно получените оценки.

(4) Въз основа на класирането за всеки конкурс, извършено по реда на чл. 40, изпълнителният съвет с решение определя проектите, които ще бъдат финансирани, и размера на средствата, които им се предоставят, в рамките на общия размер на определените за конкурса финансови средства.

(5) Въз основа на решението по ал. 4 управителят на фонд "Научни изследвания" сключва административен договор, с който се определят условията за финансиране и изпълнение на всеки от определените за финансиране проекти в съответствие с насоките за кандидатстване.

(6) Сключването, изпълнението, изменението и прекратяването на договора се оспорват пред съд по реда за оспорване на индивидуален административен акт. Оспорването на договора не спира неговото изпълнение.

Чл. 42 (1) За оценители на проекти не могат да бъдат избирани лица, които са членове на колектива или са свързани с членовете на екипа на оценявания от тях проект, както и лица, които имат интерес, който може да повлияе върху безпристрастното и обективното оценяване на проекта.

(2) Оценител не може да оценява проекти в дадено тематично направление или научна област на конкурс, когато участва като ръководител или член на научен колектив на проектно предложение в същото тематично направление или научна област на конкурса.

(3) Оценител не може да оценява проект, когато:

1. е съпруг или съпруга или е във фактическо съжителство или е роднина по права линия без ограничения на ръководителя или на член на научния колектив на проекта;

2. има съвместни научни публикации или съвместен проект, финансиран от фонда през последните пет години с ръководителя или с член на научния колектив на проекта;

3. проектът е на организация, в която работи по трудов или граждански договор, с изключение на случаите, когато договорът е за участие като външен член в научно жури по Закона за развитието на академичния състав.

(4) Липсата на обстоятелства по ал. 3 се установява с декларация, попълнена от оценителите.

(5) При установяване на невярно съдържание на декларацията по ал. 4 оценителят губи правото да оценява проектни предложения и да участва в проекти, финансирани от фонда, за период от пет години.

Чл. 43. (1) Анализът и оценката на изпълнението на финансираните конкурсни проекти се осъществява от постоянните научно-експертни комисии.

(2) Те организират междинна и крайна оценка на изпълнението на проектите и я предлагат за приемане от изпълнителния съвет по ред, определен в правилника на фонда, и въз основа на правила и критерии, приети от изпълнителния съвет.

Чл. 44. (1) Членовете на временните научно-експертни комисии не могат да кандидатстват самостоятелно или като ръководители или членове на научни колективи за финансиране от фонда в конкурсите, които те организират и наблюдават.

(2) Членовете на постоянните научно-експертни комисии не могат да оценяват изпълнението на текущи проекти, в които участват самостоятелно или като членове на научни колективи.

(3) Членовете на изпълнителния съвет и на временните научно-експертни комисии не могат да бъдат оценители на проектни предложения по време на мандата си.

Чл. 45. (1) Всеки проект се финансира самостоятелно и независимо от други проекти, като не се допуска тяхното обединяване или разделяне.

(2) Получените средства се отчитат при условия и по ред, определени в Правилника на фонда и в договора по чл. 41, ал. 5.

(3) В случай на констатирано неправомерно или не по предназначение разходване на средства, предоставени от фонда, в полза на държавата възниква право да получи от неизправната страна всичко, което е платила, заедно със законната лихва от момента на плащането.

(4) Вземанията по ал. 3 са публични държавни вземания и се установяват с акт за установяване на публично вземане, издаден от управителя на фонд "Научни изследвания" по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(5) Актът по ал. 4 подлежи на обжалване по съдебен ред по реда на Административнопроцесуалния кодекс като обжалването не спира неговото изпълнение.

(6) Установените вземания се събират от Националната агенция за приходите по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

(7) При отказ от възстановяване на вземанията от бюджетните организации може да се приложи разпоредбата на чл. 106 от Закона за публичните финанси.

Чл. 46. Управителят на фонд “Научни изследвания” изготвя и след одобрение от изпълнителния съвет предлага за приемане от министъра на образованието и науката годишен отчет за дейността на фонда в срок, посочен в правилника на фонда.

Раздел III.

Обединяване на висши училища и научни организации

Чл. 47. (1) За изпълнението на дейности по Националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура и получаване на публично финансиране по нея висши училища или научни организации може да създават обединения въз основа на споразумение между тях.

(2) Със споразумението по ал. 1 участниците се съгласяват да осъществяват съвместни дейности за изграждане, поддържане и развитие на научноизследователска инфраструктура, която създава условия за извършване на научни изследвания или на иновационна дейност, включително и за изпълнението на програми по тематични области от Иновационната стратегия за интелигентна специализация.

(3) Споразумението по ал. 1 се сключва в писмена форма и съдържа:

1. наименование на обединението, изписано на български език;
2. цел на обединението;
3. права и задължения на участниците;
4. водеща и партниращи организации и начин на представляването им;
5. правила за използването на научноизследователската инфраструктура от страна на участниците в обединението;
6. правила за разпределяне правата на интелектуалната собственост и приходите от тях между участниците в обединението;
7. имуществени отношения между участниците и начина на ползване на придобитото имущество.

Чл. 48. (1) За реализация на резултати от научни изследвания, от иновационна дейност или от права върху обекти на интелектуална собственост, участниците в обединението - висши училища или научни организации, може да създават търговски дружества или сдружения при условията и по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

(2) Създадените по ал. 1 юридически лица не са свързани предприятия с участниците в обединението по смисъла на Закона за малките и средни предприятия.

Глава четвърта
ФИНАНСОВО НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНОВАЦИИТЕ

Раздел I.
Общи положения

Чл. 49. (1) Финансовото насърчаване на иновациите се изразява в пълно или частично финансиране със средства от държавния бюджет, от фондове на Европейския съюз и по международни програми и споразумения, от дарения и от други източници в съответствие с целите и приоритетите, определени в национални или секторни стратегически документи за развитие и насърчаване на иновациите.

(2) Насърчаването на иновациите чрез финансиране със средства от държавния бюджет се осъществява при условията и по реда, определени в този закон.

(3) Насърчаване чрез финансиране със средства от държавния бюджет може да се осъществява и при условията и по реда на специални закони за изпълнение на секторни политики.

(4) Насърчаване на иновациите чрез финансиране със средства от Европейския съюз и по международни договори се осъществява при условията и по реда, определени в правото на Европейския съюз, националното право и международните договори.

(5) Финансирането по ал. 1 се осъществява при условията на ненарушаване на конкуренцията и правилата в областта на държавните помощи и по начин, който да гарантира ефективност, ефикасност и прозрачност при разходването на средствата.

Чл. 50. (1) Със средства от държавния бюджет се финансират изцяло или частично дейности за изпълнение на:

1. националните програми в областта на иновациите;
2. Иновационната стратегия за интелигентна специализация;
3. Рамковата програма за научни изследвания и иновации;
4. иновационни проекти на конкурсен принцип.

(2) Със средства от Европейския съюз и по международни договори и програми се финансират изцяло или частично дейности за изпълнение на:

1. двустранни и многостранни международни договори и програми;
2. европейски и трансевропейски иновационни програми;
3. иновационни проекти.

(3) Със средства от държавния бюджет може да се съфинансират дейности по ал. 2.

Чл. 51. (1) Финансирането на иновациите със средства от държавния бюджет се извършва чрез Министерството на иновациите и растежа.

(2) Финансирането със средства от държавния бюджет за изпълнение на дейностите по Иновационната стратегия за интелигентна специализация се предоставя съгласно тематичните ѝ области.

(3) Финансирането по ал. 1 е насочено към:

1. висши училища и научни организации;
2. търговски дружества по чл. 21, ал. 1, т. 15 от Закона за висшето образование и други търговски дружества, създадени с участието на висши училища и научни организации;
3. научноизследователски инфраструктури;
4. юридически лица с нестопанска цел;
5. дружества по Закона за задълженията и договорите;
6. физически лица, извършващи иновационна дейност;
7. научно-технологични паркове;
8. предприятия и консорциуми;
9. звена за технологичен трансфер.

Раздел II.

Национален иновационен фонд

Чл. 52. Създава се Национален иновационен фонд като юридическо лице със седалище град София. Управителят на фонда е второстепенен разпоредител с бюджет по бюджета на Министерството на иновациите и растежа.

Чл. 53. Националният иновационен фонд:

1. подкрепя сътрудничеството и съвместните програми между висшите училища и научните организации и бизнеса в сферата на научните изследвания, иновациите, разработването на нови технологии, технологичния трансфер, изграждането на предприемачески умения и популяризирането на иновациите и технологиите;

2. финансира проекти, програми и дейности на предприятията за насърчаване и развитие на иновациите в съответствие с националната иновационна политика и изпълнява мерки за развитието на иновациите, заложи в стратегическите документи;
3. подпомага участието в европейски и други международни програми за научни изследвания и иновации, финансира участия в двустранни и многостранни проекти и програми;
4. работи и в координация с други организации и структури, финансиращи научни изследвания и иновации.

Чл. 54. Управлението и дейността на фонда се осъществява в съответствие с правилник, издаден от министъра на иновациите и растежа и съгласуван с министъра на финансите.

Чл. 55. (1) Органи за управление на Национален иновационен фонд са:

1. изпълнителен съвет;
2. председател на изпълнителния съвет;
3. управител.

(2) Изпълнителният съвет се състои от 11 членове, от които трима представители на Министерството на иновациите и растежа, трима представители на бизнеса, трима представители на научните среди и двама - гражданска квота. Съставът на изпълнителния съвет се определя със заповед на министъра на иновациите и растежа. Мандатът на неговите членове е три години с право на още един мандат.

(3) Председателят на изпълнителния съвет се избира измежду неговите членове. Неговият мандат е три години с право на още един мандат.

(4) Управителят се определя чрез конкурс, проведен от изпълнителния съвет, при условия и ред, уредени в правилника на фонда. Председателят на изпълнителния съвет сключва договор за управление с управителя за срок от четири години.

(5) При предсрочно освобождаване или включване на нов член на изпълнителния съвет за един мандат се смята времето, в което лицето е заемало съответната длъжност най-малко две години.

(6) Длъжностите по ал. 1 не могат да бъдат заемани от:

1. лица, осъждани за умишлено престъпление от общ характер на лишаване от свобода;
2. лица, поставени под запрещение;
3. лица, причинили виновно имуществени вреди на фонда;
4. ръководители на текущи проекти, финансирани от фонда.

(7) Условията и редът за избор на органите за управление по ал. 1 се уреждат в правилника на фонда.

Чл. 56. (1) Членовете на изпълнителния съвет, с изключение на представителя на Министерството на иновациите и растежа и управителя на фонда, получават възнаграждение в размер, определен с правилника на фонда. Те имат право на възнаграждение само за месеците, през които са участвали в заседания.

(2) Членовете на изпълнителния съвет отговарят солидарно за имуществените вреди, които са причинили виновно на фонда.

(3) Председателят и членовете на изпълнителния съвет за времето на изпълнение на правомощията си не могат да участват в проекти и програми, финансирани от фонда, или да кандидатстват за такива.

Чл. 57. Фондът изпълнява тригодишна оперативна програма, утвърдена от министъра на иновациите и растежа по предложение на изпълнителния съвет. Програмата съдържа цели, показатели за изпълнение, план за предстоящите за периода дейности и съответното им финансиране.

Чл. 58. (1) Фондът прилага система на делегиран бюджет. Управителят на фонда:

1. извършва компенсирани промени по плана на приходите и разходите, като уведомява за това първостепенния разпоредител с бюджет;
2. се разпорежда със средства на фонда;
3. определя индивидуалните възнаграждения на персонала в рамките на утвърдените разходи по бюджета на фонда за съответната бюджетна година.

(2) Установеното към края на годината превишение на постъпленията над плащанията по бюджета на фонда се включва в бюджета му за следващата година. Необходимите за целта средства се разчитат по бюджета на Министерството на иновациите и растежа.

(3) Фондът публикува на интернет страницата си утвърдения бюджет за текущата година, както и годишния финансов отчет, при спазване на изискванията на Закона за защита на класифицираната информация.

Чл. 59. Приходите на фонда се осигуряват от:

1. държавния бюджет;
2. споразумения, дарения и помощи от национални и международни финансови институции и организации и средства по международни споразумения;
3. дарения от физически и юридически лица;

4. съвместни програми с публични и частни български и чуждестранни фондове за рисково финансиране;
5. програми на Европейския съюз и държавите от европейското икономическото пространство.

Чл. 60. (1) Средствата на фонда се разходват за:

1. изпълнение на Иновационната стратегия за интелигентна специализация;
2. целево финансиране за иновации и технологичен трансфер;
3. финансиране на иновационни проекти и програми;
4. изграждане и поддържане на научноизследователска инфраструктура и научно-технологични паркове;
5. подкрепа на дейности, проекти и програми, насочени към сътрудничество между науката и бизнеса, както и участие в международни проекти и програми в областта на иновациите;
6. програми в подкрепа на технологичното развитие на иновациите;
7. дейности и информационни кампании за подготовка и насърчаване на малки и средни предприятия за участие в програми и проекти за научни изследвания, иновации, предприемачество и технологичен трансфер;
8. финансиране на проекти въз основа на програми за финансиране на научни изследвания с участието на бизнеса като получател на научния продукт;
9. подпомагане на стартиращи предприятия чрез програми и инициативи, насочени към ускоряване на тяхното развитие в ранен етап, подкрепа за техния растеж и разширяване на тяхната дейност;
10. подкрепа на мрежата от звена за технологичен трансфер;
11. подкрепа на дейности, проекти и програми, насочени към сътрудничество между науката и бизнеса, както и за участие в международни проекти и програми в областта на иновациите;
12. научноизследователски и иновационни дейности, инициирани и реализирани в предприятията, самостоятелно или в сътрудничество с висши училища и научни организации;
13. осигуряване на пълно или частично финансиране на национални програми и проекти от стратегическо значение във връзка с решение на държавни органи или в изпълнение на международен договор;
14. придобиване и поддържане на права на интелектуалната собственост върху обекти, резултат на иновационна дейност, включително придобиване и поддържане на патенти;
15. издръжка за дейността на фонда.

(2) Финансирането по ал. 1 може да се осъществява и в партньорство с други институции, организации и финансиращи органи.

(3) Придобиването на права на интелектуална собственост върху обекти, чието създаване е в резултат от иновационна дейност, финансирана със средства на фонда, се урежда с договор между страните, получили финансиране.

Чл. 61. (1) Фондът подкрепя проекти, като предоставя целеви финансови средства въз основа на конкурс, проведен при условията и по реда на този закон.

(2) Предоставянето на финансови средства от фонда се извършва без провеждане на конкурсна процедура за изпълнение на:

1. национални програми в областта на иновациите по решение на Министерския съвет;
2. проекти на български предприятия, получили оценка над прага в одобрените насоки за кандидатстване по процедури на рамковата програма за научни изследвания и иновации на Европейския съюз;
3. иновационни проекти от стратегическо значение за страната след решение на държавни органи или в изпълнение на международен договор;
4. дейности по технологичен трансфер.

Чл. 62. (1) Конкурсните процедури се откриват със заповед на управителя на фонда след решение на изпълнителния съвет.

(2) За всяка отделна процедура изпълнителният съвет одобрява конкурсната документация, изискванията за допустимост на конкурсните проекти и критериите за оценка на проектните предложения.

(3) Поканата към кандидатите за участие в конкурсната процедура се публикува на интернет страницата на Националния иновационен фонд и на интернет страницата на Министерството на иновациите и растежа. Тя трябва да съдържа информация за обстоятелствата по ал. 2.

Чл. 63. В правилника на Националния иновационен фонд се уреждат условията и редът за оценяване и класиране на проектни предложения, сключването на договори за финансиране и механизмите за контрол, наблюдение и оценка на изпълнението на проектите.

Чл. 64. Оценяването и класирането на проектните предложения се извършва съобразно критерии и методика за оценка, част от документацията по чл. 62, ал. 2, и при условия и по ред, определени в правилника на Националния иновационен фонд.

Чл. 65. (1) Конкурсните проекти се оценяват от национални или международни оценители.

(2) Оценителите получават възнаграждение въз основа на договор, сключен с управителя на Националния иновационен фонд.

(3) Изпълнителният съвет с решение определя проектите, одобрени за финансиране, и размера на средствата, които се предоставят, в рамките на общия размер на определените за конкурса финансови средства.

(4) Въз основа на решението по ал. 3 управителят на Националния иновационен фонд сключва административен договор, с който се определят условията за финансиране и изпълнение на всеки от определените за финансиране проекти.

(5) Споровете относно сключването, изпълнението, изменението и прекратяването на договора се решават по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 66. (1) За оценители на проекти не могат да бъдат избирани лица, които са членове, или са свързани с членове на екипа на оценявания от тях проект, както и такива, които имат интерес, който може да повлияе върху безпристрастното и обективното оценяване на проекта.

(2) Оценител не може да оценява проект, когато:

1. е съпруг или съпруга или е във фактическо съжителство или е роднина по права линия без ограничения на ръководителя или на член на колектива на проекта;

2. има съвместни научни публикации или съвместен проект, финансиран от фонда през последните пет години с ръководителя или с член на научния колектив на проекта;

3. проектът е на организация, в която същият работи по трудов или граждански договор, с изключение на случаите, когато договорът е за участие като външен член в научно жури по Закона за развитието на академичния състав.

(3) Липсата на обстоятелства по ал. 2 се установява с декларация, попълнена от оценителите.

(4) При установяване на невярно съдържание на декларацията по ал. 3 оценителят губи правото да оценява проектни предложения и да участва в проекти, финансирани от фонда, за период от пет години.

Чл. 67. (1) Всеки проект се финансира самостоятелно и независимо от други проекти, като не се допуска тяхното обединяване или разделяне.

(2) Получените средства се отчитат при условия и по ред, определени в договора по чл. 65, ал. 4.

(3) В случай на констатирано неправомерно или не по предназначение разходване на средства, предоставени от фонда, в полза на държавата възниква право да получи от неизправната страна всичко, което е платила, заедно със законната лихва от момента на плащането.

(4) От момента на констатираното неправомерно или не по предназначение разходване на средства, предоставени от фонда, управителят незабавно уведомява министъра на иновациите и растежа за възникналото право в полза на държавата по ал. 3, като изпраща всички относими документи.

(5) Вземанията по ал. 3 са частни държавни вземания и се установяват и събират от Националната агенция за приходите по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

Чл. 68. След решение на изпълнителния съвет управителят на Националния иновационен фонд сключва договори за съфинансиране на международни проекти и програми за иновации с финансиращи организации в чужбина в съответствие с междуправителствени спогодби или програми.

Чл. 69. Управителят на Националния иновационен фонд изготвя и представя за одобрение на изпълнителния съвет годишен отчет за дейността на фонда в срок, посочен в правилника на фонда.

Чл. 70. (1) Национален иновационен фонд работи в координация с фонд „Научни изследвания“.

(2) Националния иновационен фонд и Фонд „Научни изследвания“ осъществяват съвместно дейността по изпълнение на рамковата програма по чл. 9, ал. 4.

Чл. 71 . (1) Представител на изпълнителния съвет на фонд "Научни изследвания" участва без право на глас в заседанията на изпълнителния съвет на Националния иновационен фонд.

(2) Представител на изпълнителния съвет на Националния иновационен фонд участва без право на глас в заседанията на изпълнителния съвет на фонд "Научни изследвания".

(3) Координацията между двата фонда се урежда в инструкцията на министъра на образованието и науката и министъра на иновациите и растежа

Чл. 72. Националният иновационен фонд и фонд „Научни изследвания“ може да осъществяват съвместни конкурсни процедури за финансиране на проекти и програми за насърчаване на научни изследвания и иновации при условия и по ред, определени съвместно от изпълнителните съвети на двата фонда, при спазване на реда по чл. 36 и чл. 37.

Глава пета

НАСЪРЧАВАНЕ НА ТЕХНОЛОГИЧНИЯ ТРАНСФЕР

Чл. 73. (1) Насърчаването на технологичния трансфер включва дейности, чрез които се създават условия за развитие на жизнения цикъл на технологията от идеята за нейното създаване до индустриалната и пазарната ѝ реализация.

(2) Насърчаването на технологичния трансфер включва и публично финансиране, както и мерки за закрила на интелектуалната собственост и за нейната стопанска реализация.

(3) В процеса по ал. 1 участват в сътрудничество авторът или съавторите на технологията, научната организация или висшето училище и бизнесът.

Чл. 74. От предвидените мерки за насърчаване на технологичния трансфер при условията и по реда този закон може да се възползват:

1. висши училища и научни организации;
2. търговски дружества по чл. 21, ал. 1, т. 15 от Закона за висшето образование и други търговски дружества, създадени с участието на висши училища и научни организации;
3. научноизследователски инфраструктури;
4. юридически лица с нестопанска цел;
5. дружества, създадени по реда на Закона за задълженията и договорите;
6. физически лица, извършващи иновационна дейност;
7. научно-технологични паркове;
8. предприятия и консорциуми;
9. звена, осъществяващи технологичен трансфер.

Чл. 75. (1) Висшите училища създават структури за реализацията на резултатите от научните изследвания и на други обекти на интелектуалната собственост съгласно чл. 17, ал. 1, т. 10 от Закона за висшето образование.

(2) Висшите училища могат да създават търговски дружества за целите на стопанската реализация на резултати от научни изследвания и обекти на интелектуална собственост съгласно чл. 21, ал. 1, т. 15 от Закона за висшето образование.

(3) Технологичният трансфер се осъществява от структурите по ал. 1, които са обслужващи звена на висшите училища съгласно чл. 25, ал. 3 от Закона за висшето образование, както и от специализирани звена към научните организации.

Чл. 76. (1) Придобиването на закрила на интелектуална собственост върху научноизследователски резултати, финансирани с публични средства от фонд “Научни изследвания”, се осъществява по реда на чл. 34, ал. 1, т. 9.

(2) Придобиването на закрила на интелектуална собственост върху обекти в резултат на иновационна дейност, финансирана с публични средства от Националния иновационен фонд, се осъществява съгласно чл. 60, ал. 1, т. 14.

(3) Насърчаването на технологичния трансфер чрез финансиране от Националния иновационен фонд се осъществява съгласно чл. 60, ал. 1, т. 2 и т. 10 и чл. 61, ал. 2, т. 4.

(4) Насърчаването на технологичния трансфер чрез финансиране със средства от Европейския съюз и по международни договори се осъществява при условията и по реда, определени в правото на Европейския съюз, националното право и международните договори.

Чл. 77. (1) Условията и редът за закрила и управление на интелектуалната собственост върху научноизследователски резултати и обекти на интелектуална собственост, създадени във висшите училища, се уреждат с правилник за закрила и управление на интелектуалната собственост съгласно чл. 17, ал. 1, т. 10 от Закона за висшето образование.

(2) Условията и редът за закрила и управление на интелектуалната собственост върху научноизследователски резултати и обекти на интелектуална собственост, създадени в научните организации, се уреждат чрез приемане на правила за реализация на резултатите от научни изследвания и закрила на интелектуалната собственост.

(3) Наличието на правилник по ал. 1 или правила по ал. 2 за закрила и управление на интелектуалната собственост е условие за получаване на публични средства за изпълнение на проекти и програми, свързани с научни изследвания или иновации.

(4) Наличието на правилник или правила за технологичен трансфер и на структура за реализация на резултатите от научни изследвания и на други обекти на интелектуалната собственост е условие за получаване на публични средства от Националния иновационен фонд за технологичен трансфер.

(5) Придобиването на права на интелектуална собственост от физически лица върху обекти или продукти, за чието създаване са използвани публични средства, се урежда с договор между автора или съавторите,

от една страна, и научната организация или висшето училище, или представител на бизнеса, от друга, като договорът не може да противоречи на правилника по ал. 1 или правилата по ал. 2.

(б) Правата на интелектуална собственост върху обекти, които са създадени с публични средства и са възникнали в резултат на възлагане, договор за поръчка или в изпълнение на трудови или служебни задължения от автора или съавторите, принадлежат на организацията, получила публичните средства, с изключение на непрехвърлимите неимуществени права.

Чл. 78. (1) С правилника по чл. 77, ал. 1, правилата по ал. 2 и договора по ал. 5 се определят редът и начинът на уреждане на отношенията между участниците в научноизследователската и иновационната дейност.

(2) Приходите от реализацията на правата на интелектуалната собственост се разпределят между автора или съавторите и висшето училище или научната организация. Висшето училище или научната организация използват приходите за насърчаване на научноизследователска и иновационна дейност, както и за административни разходи на структурата по чл. 75, ал. 1.

Глава шеста

ПУБЛИЧНОСТ И НАБЛЮДЕНИЕ

Чл. 79. (1) Министерството на образованието и науката чрез Националния център за информация и документация (НАЦИД) поддържа публичен регистър като електронна база данни за научноизследователската дейност в Република България, който съдържа следните данни и обстоятелства:

1. научни организации и висши училища;
2. учени в Република България;
3. научноизследователски инфраструктури;
4. национални и международни научни програми, финансирани от българската държава, в които участват организациите по т. 1;
5. национални и международни научноизследователски проекти, изпълнявани от организациите по т.1, източника на финансиране и ръководителите на проектите;
6. научни постижения и резултати на организациите по т. 1 и лицата по т. 2;
7. организации, финансиращи научни изследвания.

(2) Условието и редът за водене на регистъра, реквизитите и обстоятелствата, подлежащи на вписване, се определят с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 80. (1) Лицата по чл. 79, ал. 1, т. 1, 2 и 7 заявяват пред НАЦИД данните и обстоятелствата, подлежащи на вписване в регистъра, при условията и по реда на наредбата по чл. 79, ал. 2.

(2) Вписаните в регистъра данни и обстоятелствата са публично достъпни. В регистъра не се вписват данни, които представляват класифицирана информация.

Чл. 81. (1) Изпълнителният директор на НАЦИД отказва вписване в регистъра, когато се установи, че:

1. заявените за вписване данни и обстоятелства са неистински;
2. приложените официални документи не са издадени в установената от закона форма;
3. не са спазени изискванията за вписване, определени в наредбата по чл. 79, ал. 2.

(2) Отказът по ал. 1 може да се обжалва при условията и по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 82. Националният център за информация и документация създава и поддържа електронна среда за връзка между регистрите и базите данни на висшите училища и научните организации, фонд "Научни изследвания" и Националния иновационен фонд.

Чл. 83. (1) Министърът на образованието и науката издава правилник за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от висшите училища и научните организации, както и на дейността на фонд "Научни изследвания".

(2) Научноизследователската дейност на висшите училища и на научните организации, както и дейността на фонд "Научни изследвания" се оценяват периодично на базата на критерии и при условия и по ред, определени с правилника по ал. 1.

Чл. 84. Дейността на Националния иновационен фонд се оценява периодично на базата на критерии и при условия и по ред, определени в правилник за наблюдение и оценка, издаден от министъра на иновациите и растежа.

Глава седма

КОНТРОЛ

Чл. 85. Финансовите средства, предоставени от фонд "Научни изследвания" и Национален иновационен фонд, се одитират най-малко веднъж на три години от Сметната палата.

Чл. 86. (1) Всяка година управителят на фонд “Научни изследвания” и управителят на Националния иновационен фонд изготвят и представят на Сметната палата финансови отчети на хартиен и електронен носител. Отчетите се изготвя съгласно изискванията на глава трета, раздел III от Закона за счетоводството.

(2) Годишен финансов отчет, който не отговаря на изискванията на ал. 1 относно формата, съдържанието и начина на представянето му, се смята за неподаден.

(3) Редът и сроковете за представяне на отчетите по ал. 1 се определят от министъра на финансите, съгласувано със Сметната палата.

(4) При непредставяне на отчетите председателят на Сметната палата уведомява министъра на финансите за предприемане на конкретни действия в съответствие със законовите му правомощия.

Чл. 87. Сметната палата изпраща окончателния одитен доклад за сведение или за предприемане на конкретни действия в съответствие със законовите им правомощия на:

1. министъра на образованието и науката при извършване на одит на финансовите средства, отпуснати от фонд “Научни изследвания”;

2. министъра на иновациите и растежа при извършване на одит на финансовите средства, отпуснати от Националния иновационен фонд.

Чл. 88. (1) Средствата, предоставени от фонд “Научни изследвания” и Национален иновационен фонд, се одитират от звената за вътрешен одит на Министерството на образованието и науката, съответно на Министерството на иновациите и растежа.

(2) Звената за вътрешен одит може да извършват проверки в юридически лица, които са получили средства по ал. 1, по национални програми или средства от Европейския съюз.

Чл. 89. Министърът на образованието и науката осъществява контрол върху дейността на фонд “Научни изследвания”, като:

1. извършва наблюдение върху дейността на фонда и дава писмени препоръки и указания в случай на необходимост;

2. осъществява контрол чрез Инспектората и Звеното за вътрешен одит на Министерството на образованието и науката;

3. приема годишния отчет за дейността на фонд “Научни изследвания”;

4. освобождава състава на изпълнителния съвет на фонд “Научни изследвания” в случай на констатирани нарушения на разпоредбите на този закон или след получена незадоволителна оценка на дейността на фонда съгласно правилника за наблюдение и оценка по чл. 83, ал. 1;

5. предлага на изпълнителния съвет на фонд “Научни изследвания” да освободи управителя преди изтичане срока на договора за управление в случай на констатирани нарушения на разпоредбите на този закон или след получена незадоволителна оценка на дейността на фонда съгласно правилника за наблюдение и оценка по чл. 83, ал. 1.

Чл. 90. Министърът на иновациите и растежа осъществява контрол върху дейността на Националния иновационен фонд, като:

1. извършва наблюдение върху дейността на фонда и дава писмени препоръки и указания в случай на необходимост;

2. осъществява контрол чрез Инспектората и Звеното за вътрешен одит на Министерството на иновациите и растежа;

3. приема годишния отчет за дейността на Националния иновационен фонд;

4. освобождава състава на изпълнителния съвет на фонд “Научни изследвания” в случай на констатирани нарушения на разпоредбите на този закон или след получена незадоволителна оценка на дейността на фонда съгласно правилника за наблюдение и оценка по чл. 84;

5. предлага на изпълнителния съвет на Националния иновационен фонд да освободи управителя преди изтичане срока на договора за управление в случай на констатирани нарушения на разпоредбите на този закон или след получена незадоволителна оценка на дейността на фонда съгласно правилника по чл. 84.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на този закон:

1. “Научна организация” е юридическо лице, за което едновременно са налице следните условия:

а) осъществява научноизследователска дейност, за която е отчело разходи през всяка една от последните три години;

б) има научни публикации в индексирани и реферирани научни издания;

в) са назначени учени на трудово правоотношение, които извършват научни изследвания.

2. „Учен“ е лице, придобило образователна и научна степен "доктор", което извършва научноизследователска дейност или по силата на закон е ангажирано с научноизследователска дейност.

3. "Млад учен" е лице, което извършва научноизследователска и образователна дейност във висше училище или научна организация след придобиване на първа образователно-квалификационна степен "магистър", но не повече от 10 години след придобиването ѝ. В този период не се включва времето, през което лицето е в обективна невъзможност да извършва научноизследователска и образователна дейност поради бременност, раждане, отглеждане на дете или временна неработоспособност, продължила повече от 6 месеца без прекъсване.
4. "Докторант" е лице, което е в процес на придобиване на образователна и научна степен "доктор".
5. "Постдокторант" е лице, което е придобило първа образователна и научна степен "доктор", но не повече от 5 години след придобиването ѝ. В този период не се включва времето, през което лицето е в обективна невъзможност да извършва научноизследователска и научно-образователна дейност поради бременност, раждане, отглеждане на дете или временна неработоспособност, продължила повече от 6 месеца без прекъсване.
6. "Научноизследователска инфраструктура" е съвкупност от съоръжения, оборудване и ресурси, използвани за провеждане на научни изследвания, включващи научно оборудване или набор от инструменти, експертиза и средства, основани на знанието, свързаните с тях дейности, структурирана научна информация, както и всички останали възможности и способности, позволяващи провеждане на научни изследвания.
7. "Стартиращо предприятие" е търговско дружество, което има висок потенциал за развитие, извършва иновационна дейност и е създадено с цел да разработва, въвежда и реализира на пазара иновативни продукти или услуги.
8. "Научно-технологичен парк" е юридическо лице, което изгражда, управлява и развива научноизследователска инфраструктура, лабораторни комплекси или звена за технологичен трансфер, както и осъществява други дейности с цел създаване на благоприятна среда за осъществяване на икономически дейности, свързани с разработване или въвеждане на технологии и иновации.
9. "Равнопоставеност" е недопускане на дискриминация или ограничения, основаващи се на пол, раса, народност, произход, етническа принадлежност, религия или вяра, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние, увреждане, сексуална ориентация, семейно положение или други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна, при осъществяването на научноизследователска или иновационна дейност, финансирана с публични средства.

10. “Безпристрастност” е добросъвестно осъществяване на научноизследователска или иновационна дейност, финансирана с публични средства, без да се допуска налагането на идеологически, религиозни, партийни или политически доктрини, които биха оказали влияние върху обективността на дейността.

11. “Ефикасност” е постигането на максимални резултати при осъществяването на научноизследователска или иновационна дейност, финансирана с публични средства.

12. “Ефективност” е степента на постигане целите на научноизследователската или иновационната дейност, финансирана с публични средства, при съпоставяне на действителните и очакваните резултати от тази дейност.

13. “Икономичност” е придобиването с най-малки разходи на необходимите ресурси за осъществяване на научноизследователска или иновационна дейност при спазване на изискванията за качество на ресурсите.

14. “Свобода на осъществяване” е правото на избор на предмет и методи за провеждане на научните изследвания при спазване на действащото законодателство и общоприетите етични стандарти.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Този закон отменя Закона за насърчаване на научните изследвания (обн. ДВ, бр. 92 от 2003 г., изм. ДВ, бр. 36 от 2008 г., изм. ДВ, бр. 74 от 2009 г., изм. ДВ, бр. 82 от 2009 г., изм. ДВ, бр. 83 от 2010 г., изм. ДВ, бр. 99 от 2011 г., доп. ДВ, бр. 82 от 2012 г., изм. и доп. ДВ, бр. 15 от 2013 г., изм. ДВ, бр. 68 от 2013 г., изм. и доп. ДВ, бр. 107 от 2014 г., изм. ДВ, бр. 14 от 2015 г., изм. и доп. ДВ, бр. 16 от 2016 г., изм. ДВ, бр. 58 от 2017 г., доп. ДВ, бр. 77 от 2018 г., изм. ДВ, бр. 102 от 2022 г.).

§ 3. (1) Фонд „Научни изследвания“ по този закон продължава дейността на фонд „Научни изследвания“ от отменения Закон за насърчаване на научните изследвания.

(2) Имуществото, архивът, както и всички права и задължения, включително членствените правоотношения в национални, европейски и международни организации, преминават към фонд „Научни изследвания“ по този закон.

(3) Председателят и членовете на изпълнителния съвет на фонд „Научни изследвания“ довършват своя мандат до изтичане на неговия срок.

(4) Избраният управител на фонд „Научни изследвания“ продължава да заема длъжността до изтичане на срока на договора за управление.

(5) Трудовите правоотношения на лицата във фонд „Научни изследвания“ се уреждат съгласно чл. 123 от Кодекса на труда.

(6) Конкурсните процедури на фонд „Научни изследвания“ и на Националния иновационен фонд, открити преди влизане в сила на този закон, както и сключените договори за финансиране, продължават своето действие по досегашните условия и ред.

(7) Висящите дела към влизането в сила на този закон се продължават от фонд “Научни изследвания” до тяхното приключване във всички инстанции.

§ 4. (1) Дейността на Националния иновационен фонд, създаден с Решение № 723 на Министерския съвет от 2004 г., продължава да се изпълнява от Националния иновационен фонд по този закон.

§ 5. (1) Стратегическите документи и националните програми, приети преди влизане в сила на този закон, продължават да се изпълняват до тяхното приключване при условията и по реда, по които са приети.

(2) Стратегическите документи и националните програми по чл. 9, ал. 1 се разработват и приемат след изтичане срока на документите по ал. 1 с изключение на рамковата програма по чл. 9, ал. 1, т. 3, която се приема в срок до една година от влизането в сила на закона.

§ 6. (1) Научните организации, вписани в регистъра за научната дейност на Националния център за информация и документация преди влизане в сила на този закон, с изключение на организациите на бюджетна издръжка, следва в срок до 12 месеца от влизането на закона в сила да подадат заявление по образец, утвърден от изпълнителния директор на НАЦИД, с информация за изпълнение на условията по § 1, т. 1.

§ 7. (1) Съществуващите към влизането в сила на този закон центрове за върхови постижения и центрове за компетентност, изградени и финансирани по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж” 2014 - 2020 и включени в Националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура, както и останалите обекти от нея, продължават да осъществяват дейността си по досегашните условия и ред.

(2) За реализация на резултатите от научни изследвания, от иновационна дейност или от права върху обекти на интелектуална собственост участниците в центрoвете по ал. 1 - висши училища или научни организации, може да създават търговски дружества или сдружения при условията и по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

§ 8. Подзаконовите актове, предвидени в този закон, се приемат и издават в срок до влизането му в сила.

§ 9. Законът влиза в сила от 1 януари 2024 г.